

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 พ.ค. 2556	22	8075	5

วัดเชียงมั่น

อารามแห่งแรก

ของเชียงใหม่

“พระสเด็จพระคณิน หรือ พระแก้ววอองค์นี้มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจรวมทั้งยังเป็นพระพุทธรูปสำคัญ
หนึ่งในสามของเชียงใหม่ อันได้แก่ พระพุทธสิหิงค์ พระสเด็จพระคณินและพระเจ้าพนมแสนค่า พระสเด็จพระคณิน เป็น
พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นจากหินควอตซ์สีขาวขุ่น โดยช่างชาวละโว้”

เมื่อครั้งที่พระยามังรายมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งล้านนาไทยได้
ทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.1839 นั้น พระองค์ทรงโปรดให้
สร้างวัดขึ้นเป็นวัดแรกแห่งนครเชียงใหม่ก็คือ วัดเชียงมั่น ซึ่งเป็นวัดที่มี
การผสมผสานศิลปแบบเชียงแสนซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลังกาเข้ากับ
ศิลปะแบบล้านนา

งานศิลปเชียงแสนเข้ามาแพร่หลายอยู่ในอาณาจักรล้านนาไทย
ราวปี พ.ศ.1880 โดยพระเจ้าปดุงมหาราช โดยสมัยนั้นสถาปัตยกรรม
ต่าง ๆ ในเชียงใหม่สร้างขึ้นตามอิทธิพลแบบลังกา สังเกตได้จากการทำฐาน
สถูปเจดีย์เป็นฐานสูงมีลาดบัวซ้อนกันหลาย ๆ ชั้นทั้งที่มีซุ้มและไม่มีซุ้ม
บริเวณซุ้มเหล่านั้นมักจะทำประตูทางเข้า ประตูออก หรือทำเป็นซุ้มสำหรับ
ตั้งพระพุทธรูปก็มี เช่น เจดีย์ของวัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุดอยสุเทพ และ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 พ.ค. 2556	22	8075	5

วัดเชียงมั่น เป็นต้น

ตามประวัติการสร้างวัดเชียงมั่น แต่เดิมวัดนี้เป็นพระราชวังหรือคุ้มหลวง อันเป็นที่ประทับของพญามังรายมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งล้านนาไทย ก่อนที่พระองค์จะทรงสร้างเวียงนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ ได้ยกกรัณโยธาเข้ามาตั้งเป็นป้อมที่บริเวณแห่งนี้ ซึ่งเรียกกันว่า “เวียงเหล็ก” หมายถึงความแข็งแรงมั่นคง กระทั่งถึงจุลศักราช 658 รวปี พ.ศ.1839 เดือนวิสาขะ ขึ้น 8 ค่ำ ตรงกับวันพฤหัสบดี ปีกอก ตรีกถ อันมีพญามังรายมหาราชเป็นประธาน พร้อมด้วยพญางำเมืองแห่งเมืองพะเยาและพ่อขุนรามคำแหง แห่งกรุงสุโขทัย ได้ทรงสร้างพระเจดีย์ขึ้นตรงที่ราชมณเฑียร

หอประทับของพระองค์ แล้วทรงขนานนามว่า “วัดเชียงมั่น” ให้เป็นพระอารามแห่งแรกของเมืองเชียงใหม่

โบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญในวัดเชียงมั่นก็คือ พระเสด็จคณีหรือ พระแก้วขาว กับพระพุทธรูปศิลาปางปราบช้างนาผาศิริ ถือได้ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเชียงใหม่ นอกจากนั้นยังมีเจดีย์ช้างล้อม อายุเกือบ 700 ปี ศิลปะแบบล้านนา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 พ.ค. 2556	22	8075	5

0081 พระเสด็จคمني หรือ พระแก้วขาวองค์นี้มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจรวมทั้งยังเป็นพระพุทธรูปสำคัญ หนึ่งในสามของเชียงใหม่ อันได้แก่ พระพุทธสิหิงค์ พระเสด็จคمني และพระเจ้าฝืนแสนหา พระเสด็จคمني เป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นจากหินควอตซ์สีขาวขุ่น โดยช่างชาวละโว้ ตามตำนานกล่าวว่า เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว 700 ปี ในวันเพ็ญเดือน 7 พระสุเทวฤๅษีได้อาถอกจำปา 5 ดอก ขึ้นไปบูชาพระจุฬามณียังดาวดึงส์ และได้สนทนากับพระอินทร์ ทำให้ทราบว่าในเดือนวิสาขะเพ็ญที่เมืองลวะรัฐฐะ (ลพบุรี) จะมีการสร้างพระพุทธรูปปฏิมากรด้วยแก้วขาว

ครั้นสุเทวฤๅษีกลับลงมาจากดาวดึงส์สวรรค์แล้ว จึงได้เดินทางไปยังเมืองละโว้ ขณะนั้นพระกัศสปเถระเจ้าได้ปรารภที่จะสร้างพระแก้ว แล้วขอพระวิศณุกรรมมานะรมิตเป็นองค์พระพุทธรูปปฏิมากร สุเทวฤๅษีและฤๅษีอื่น ๆ ก็ได้ช่วยในการสร้างพระแก้วองค์นี้ด้วย เมื่อสำเร็จจึงได้บรรจุพระบรมธาตุ 4 องค์ไว้ในพระโมลี (กระหม่อม) พระนลาต (หน้าผาก) พระอุระ (หน้าอก) และพระโอษฐ์ (ปาก) รวม 4 แห่ง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 พ.ค. 2556	22	8075	5

เมื่อสร้างเสร็จแล้วพระแก้วขาวได้ประดิษฐานอยู่ที่เมืองละโว้ เป็นเวลานาน กระทั่งเมื่อพระนางจามเทวี ซึ่งเป็นพระราชธิดาของพระเจ้ากรุงละโว้ ถูกอัญเชิญขึ้นมาครองเมืองหริภุญชัย (นครลำพูน) พระนาง

จึงทูลขออนุญาตจากพระราชบิดานิมนต์พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ช่างสล่า นักปราชญ์ รวมทั้งพระแก้วขาว มาเป็นพระพุทธรูปบูชาประจำพระองค์ พระแก้วขาวจึงประดิษฐานอยู่ที่เมืองหริภุญชัยเป็นเวลาหลายร้อยปี ต่อมาพญามังรายมหาราช ผู้สถาปนาอาณาจักรล้านนาไทยได้เข้าตีเมืองหริภุญชัย พระองค์ได้เผาทำลายเมืองหริภุญชัยจนพินาศ แต่ปรากฏว่ามีวิหารหลังหนึ่งไม่ได้ถูกเผาทำลายไป พญามังรายจึงได้เข้าไปในวิหารหลังนั้น พบว่าภายในเป็นที่ประดิษฐานพระแก้วขาวอยู่ จึงได้อัญเชิญกลับไปท้าวเวียงนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่ เมื่อราวปี พ.ศ.1824 และได้เคารพสักการะบูชาพระแก้วขาวเป็นพระพุทธรูปประจำพระองค์ตั้งแต่นั้นมา รวมถึงกษัตริย์ผู้ครองนครเชียงใหม่ในยุคต่อๆ มา ก็เคารพนับถือบูชาพระแก้วขาวเป็นพระพุทธรูปประจำพระองค์ทั้งสิ้น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	15 พ.ค. 2556	22	8075	5

นอกจากที่วัดเชียงมั่น จะเป็นที่ประดิษฐานพระเสด็จมณี หรือ พระแก้วขาวแล้ว ที่วัดนี้ยังมีพระพุทธรูปศิลาปางปราบช้างนาฬาคีรี ถือได้ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมือง ที่หน้าอุโบสถของวัดเชียงมั่นยังมี ศิลาจารึกซึ่งจารึกเมื่อปี พ.ศ.2124 กล่าวถึงประวัติของวัดและประวัติ เมืองเชียงใหม่ รวมทั้งการบูรณะวัดนี้ในสมัยต่อๆ มาอีกด้วย เชียงใหม่ พระพุทธรูปศิลา องค์นี้สร้างขึ้นโดยฝีมือสกุลช่างปาละ ระหว่างพุทธ ศตวรรษที่ 13 - 14

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th